

DANSKE ÆLDRE

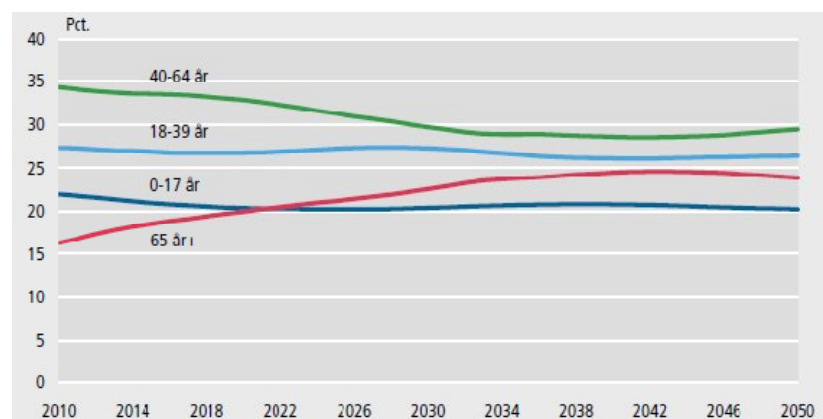
I dette notat beskrives i korte træk den demografiske udvikling i Danmark og den danske ældrepleje. Notatet er inddelt i tre afsnit: (1) Først beskrives den demografiske udvikling. (2) Dernæst beskrives den nuværende organiseringen af dansk ældrepleje. (3) I tredje afsnit præsenteres kort debatten om organiseringen af fremtidens ældrepleje.

DEMOGRAFISK UDVIKLING

ANTALLET AF ÆLDRE STIGER

Ifølge Danmarks Statistik vil den danske befolkning stige fra 5.535.000 i dag til 6.047.000 i 2050. Det svarer til en stigning på 9 pct. Den samlede vækst i befolkningen skyldes hovedsageligt, at der bliver 60 pct. flere danskere, som er fyldt 65 år. Den største tilvækst vil ske indtil 2020, men andelen vil fortsætte med at vokse helt indtil 2042. I de ti år frem mod 2020 vil der være 234.000 flere personer, der er fyldt 65 år. Figur 1, som er udarbejdet af Danmarks Statistik, viser, at andelen af den danske befolkning, der er fyldt 65 år, forventes at stige fra 16 pct. i dag til 25 pct. i 2042, hvorefter andelen falder svagt.

Figur 1: Aldersgruppers andel af den samlede befolkning: 2010 – 2050



Selvom der er tale om en stigning i andelen af borgere over 65 år, er det værd at bide mærke i, at stigning i andelen af ældre borgere er mindre udtalt i Norden end i de fleste andre lande. Eksempelvis er ældreandelen i Japan i dag omtrent den samme, som den forventes at være i Danmark i 2050.

KARAKTERISTIK AF FREMTIDENS ÆLDRE

I juni 2012 nedsatte et enigt Folketing en Hjemmehjælpskommission til at komme med ideer til organisering af fremtidens ældrepleje i lyset af den forventede demografiske udvikling. Kommissionen, der afrapporterede i juli 2013, anbefaler at skelne imellem tre overordnede grupper af ældre: Én gruppe af ældre, som klarer sig uden hjælp, én gruppe af ældre som har behov for moderat hjælp, f.eks. i form af teknologiske velfærds løsninger, og en tredje gruppe af ældre, som har behov for omfattende pleje.

Inddelingen tydeliggør, at fremtidens ældre forventes at udgøre en mere heterogen gruppe, end det er tilfældet i dag, og at plejebehovet derfor ikke forventes at stige i samme omfang eller hastighed, som den demografiske udvikling umiddelbart kunne indikere.

DANSK ÆLDREPLEJE

Ældre, der har behov for omfattende pleje, har mulighed for at flytte på plejehjem. Ældre, der bor i eget hjem, har mulighed for at få en række ydelser, bl.a. forebyggende hjemmebesøg, træning og hjemmehjælp. Her beskrives først reglerne om hjemmehjælp og derefter om plejehjem og plejeboliger.

HJEMMEHJÆLP

Hjemmehjælp består overordnet af tre former for hjælp: (1) Hjælp til personlig pleje, (2) Hjælp til praktiske opgaver i hjemmet og (3) Madservice. Hjælp til personlig pleje kan f.eks. være hjælp til personlig hygiejne, hjælp til påklædning og hjælp til bad. Praktisk hjælp omfatter bl.a. hjælp til rengøring, tøjvask og indkøb. "Madservice" refererer til de ordninger, hvor borgeren enten får maden bragt hjem eller spiser den på et lokalt ældrecenter.

Hvor mange borgere modtager hjemmehjælp

I 2012 modtog 157.222 borgere hjemmehjælp. 18.543 borgere modtog udelukkende hjælp til personlig pleje, 75.360 modtog udelukkende praktisk hjælp, og 63.319 borgere modtog både personlig pleje og praktisk hjælp.

Hvordan er hjemmehjælpen fordelt på timer

I 2012 var det samlede antal visiterede timer pr. uge 570.159 timer. Det samlede antal visiterede timer til personlig pleje pr. uge var 464.924 timer, og for praktisk hjælp var det tilsvarende tal 105.235 timer.

I gennemsnit var hver borger visiteret til 3,6 timers hjemmehjælp om ugen. Visiterede timer til personlig pleje pr. uge pr. modtager var 5,7 timer, og visiterede timer til praktisk hjælp pr. uge pr. modtager var 0,8 timer.

Frit valg af leverandør

Alle hjemmehjælpsmodtagere har ret til at vælge mellem forskellige leverandører af hjemmehjælp. Som regel kan hjemmehjælpsmodtageren vælge mellem den kommunale hjemmehjælp og et eller flere private hjemmehjælpsfirmaer. Det er den kommunale myndighed, der har ansvaret for hjemmehjælpen, uanset om hjælpen leveres af en kommunal eller privat leverandør.

Modtagerne af hjælpen kan godt have flere forskellige leverandører afhængig af, hvilke ydelser hjemmehjælpsmodtageren får fra kommunen. Hvis borgeren eksempelvis både har behov for praktisk hjælp og hjælp til personlig pleje, kan den praktiske hjælp komme fra et privat firma og den personlige pleje fra den kommunale hjemmehjælp.

36 % af alle borgere, som modtager hjemmehjælp, får hjælp fra en privat leverandør. Det dækker over, at 48 % af de borgere, som får praktisk hjælp og/eller madservice, får det fra en privat leverandør, mens kun 7 % af de borgere, som får hjælp til personlig pleje, får det fra en privat leverandør.

Udgifterne til hjemmehjælp

De offentlige udgifter til hjemmehjælp udgjorde i 2012 13,9 mia. kr. Udgifterne omfatter både kommunale og private leverandører. Ud af de 13,9 mia. kr. skønnes udgifterne til praktisk hjælp at udgøre ca. 2,1 mia. kr., og udgifterne til personlig pleje skønnes at udgøre ca. 11,8 mia. kr. Ud af de 13,9 mia. kroner gik 1,7 mia. kr. til private hjemmehjælpsleverandører i 2012.

PLEJEHJEM OG PLEJEBOLIGER

Det, der i daglig tale kaldes plejehjem, refererer til en række forskellige typer af boliger til ældre, der alle er karakteriseret ved at have tilknyttet personale døgnet rundt.

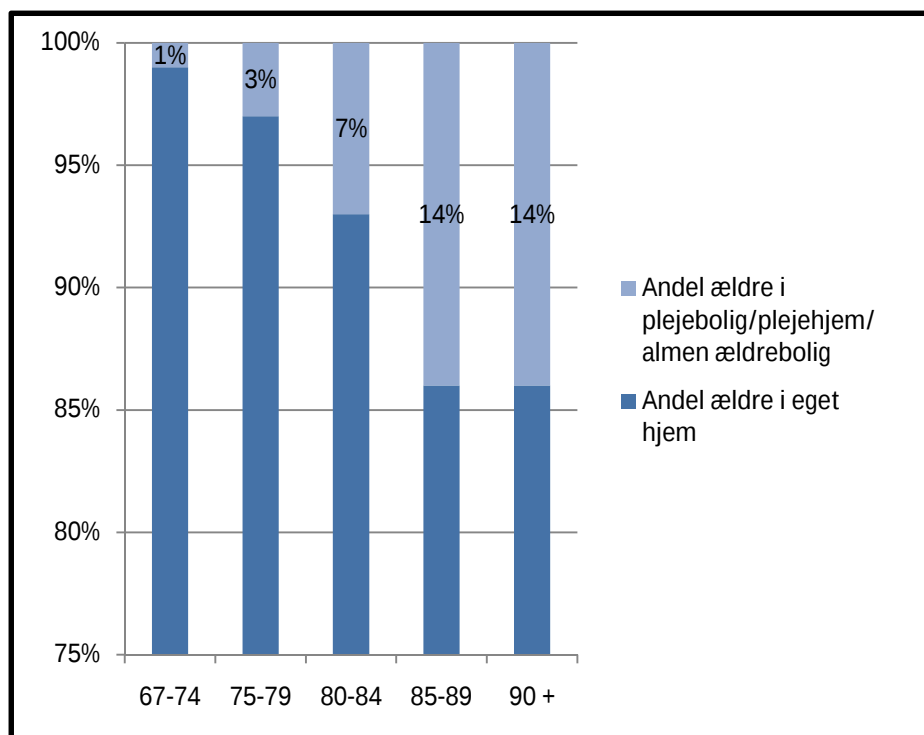
Siden 1988 har det ikke været muligt at etablere plejehjem og beskyttede boliger efter servicelovens § 192, og de eksisterende plejehjem er under udfasning. I stedet bygger man almene plejeboliger med servicearealer, som opføres i henhold til Almenboligloven § 105 stk. 2 og § 115 stk. 2 og

4. Visitationsreglerne for almene plejeboliger og plejehjem er helt ens, og borgeren får den samme slags hjælp, uanset om vedkommende bor i en almen plejebolig eller på et plejehjem.

Antal beboere

Andelen af ældre, som bor i eget hjem, er størst blandt de 67-79-årige. Blandt de ældre mellem 67 og 74 er det kun 1 %, som ikke bor i eget hjem, og blandt de 75 til 79-årige er det 3 %, som ikke bor i eget hjem. Herefter falder andelen yderligere til 7 % blandt de 80-84-årige for yderligere at dale til 14 % for de borgere som er over 85 år.

Figur 2: Andelen af ældre i eget hjem



FREMTIDENS ÆLDREPLEJE

Debatten om organiseringen af fremtidens ældrepleje omhandler ofte betydningen af velfærdsteknologi og rehabilitering. Danmarks anvendelse af velfærdsteknologiske løsninger præsenteres i notatet om "Velfærdstekno-

logi på ældre- og handicapområdet i Danmark”.

REHABILITERING

Ordet rehabilitering anvendes som oftest som en fællesbetegnelse for tilbud, der forsøger at forbedre ældre borgeres funktionsevne med henblik på at gøre borgerne mest mulig selvhjulpne i hverdagen.

Socialstyrelsen har i maj 2013 udgivet en kortlægning af kommunernes erfaringer med rehabilitering på ældreområdet. Heraf fremgår, at 92 ud af 98 kommuner har iværksat rehabiliteringsprogrammer, men at kommunerne anvender mange forskellige rehabiliteringsprogrammer. Kortlægningen viser, at det kræver vedholdenhed hos ledere og medarbejdere at arbejde med rehabilitering, fordi kommunerne oplever arbejdet med rehabilitering som et brud med en velkendt måde at arbejde på. Kortlægningen viser også, at kommunerne griber det meget forskelligt an. Der er således betydelig variation i forhold til bl.a. målgruppe, indhold, borgerinddragelse og organisering.

